

Co zdarzyło się w Volarach?

CO ZDARZYŁO SIĘ W VOLARACH?

1

CEL EDUKACYJNY

Uczniowie na podstawie analizy zdjęcia i innych źródeł przeprowadzają ocenę zdarzenia, którym żołnierze amerykańscy przypisali Niemcom odpowiedzialność zbiorową za zbrodnie wojenne Niemców nazistowskich i zastanowią się, jak ten czyn postrzegali i widzą sami Niemcy.

SŁOWA KLUCZOWE

druga wojna światowa
ówczesne perspektywy
tworzymy

ĆWICZENIE

ZALECANE KROKI

1. ANALIZA ZDJĘCIA

Obejrzenie zdjęcia za pomocą lupy oraz czytanie opisu.

2. WYRAŻANIE ODCZUĆ

Wpisanie wrażeń ze zdjęcia do pola tekstowego.

Zanotowanie pomaga uczniom w rozładowaniu niepokoju, które zdjęcie wzbudza.

3. OPIS ZDJĘCIA

Zaznaczanie ważnych postaci i elementów na zdjęciu oraz opis.

Uczniowie mogą zaznaczyć grupy osób, np. ofiary, przyglądających się i żołnierzy. Nauczyciel powinien zwrócić uczniom uwagę, jak ważne jest wypowiedzanie się o zmarłych z szacunkiem.

4. FORMUŁOWANIE PYTAŃ DO PROWADZENIA DALSZYCH POSZUKIWAŃ

Uczniowie wcielają się w rolę dziennikarza, który ma napisać artykuł na temat zdjęcia.

HISTORIA
CZ-PL
NA PLUS

Formułują i wpisują w polu tekstowym kluczowe pytania, na które chcieliby poznać odpowiedzi.

Celem jest próba przeprowadzenia krytycznej analizy emocjonalnego źródła wizualnego. Uczniowie będą dalej pracować z pytaniami. Uczniowie mogą przede wszystkim identyfikować postacie żołnierzy amerykańskich i oceniać ich jako inicjatorów wydarzenia. Datowanie zdjęcia mogą połączyć z kontekstem krajowym, czyli z końcem II wojny światowej. Kluczowymi pytaniami są: Dlaczego i w jaki sposób ofiary zmarły? Dlaczego obok ofiar muszą przejść osoby cywilne?

5. SZUKANIE ODPOWIEDZI NA PYTANIA DO SPRAWY I

Badanie źródeł w galerii uzupełniającej. Zapisywanie nowych stwierdzeń w polu tekstowym. Możliwość zmiany treści pytań.

Nagrania wideo, sporządzone przez żołnierzy amerykańskich, są bez dźwięku i zostały zmontowane. Świadomie nie zawierają wyraźnych ujęć ciał ofiar. Włączenie sekwencji ma na celu zwiększenie wglądu uczniów w wydarzenie i przybliżenie im cywilów jako żywych postaci, które bezpośrednio reagują na sytuację, często z dużymi emocjami. Nauczyciel może podkreślić, że chodzi o osoby narodowości niemieckiej z Volar, które w tym czasie stanowiły większość ludności tego miasta.

Nie tylko żołnierze amerykańscy konfrontowali ludność cywilną wielu niemieckich miast ze zbrodniami wojennymi swoich rodaków. Konfrontacja przybierała różne formy. Oprócz oglądania ekshumacji ofiar jak w przypadku Volar (mężczyźni przy tym musieli ekshumację przeprowadzić), byli cywile z bliskiej okolicy przyprowadzani do obozów koncentracyjnych. Częściej pokazywano materiał filmowy z obozów w kinach, w których obecność była obowiązkowa. Najbardziej znany dokument „Die Todesmühlen” został opublikowany przez Amerykanów dla swej strefy w Niemczech w styczniu 1946 roku. Powszechne były również wystawy zdjęć zbrodni, uzupełnione o slogany typu „To Wasza wina”.

6. SZUKANIE ODPOWIEDZI NA PYTANIA DO SPRAWY II

Czytanie tekstu wspomnień. Zaznaczenie fragmentów, w których świadek wspomina swoje odczucia (kolorem zielonym) i w których ocenia rozkaz żołnierzy amerykańskich (kolorem żółtym).

Uczniowie dowiadują się ze wspomnień Paula Praxla m.in., że był on synem burmistrza Volar, Antona Praxla. Nauczyciel może dodać informację, że Paul miał wtedy dziewięć lat. Uczniowie szukają w tekście, jak świadek ocenia zdarzenie. Wspomnienia są niezastąpione, aby uzupełnić artykuł prasowy na następnym slajdzie i zastanowić się nad zasadą odpowiedzialności zbiorowej obranej przez amerykańskich żołnierzy w Volarach i innych miejscach.

7. PISANIE ARTYKUŁU DO GAZETY

Pisanie artykułu do zdjęcia w polu tekstowym na podstawie notatek, które uczniowie stopniowo zgromadzili podczas analizy źródeł.

Uczniowie mogą na przykład sformułować stwierdzenie, że przymusowe oglądanie ekshumacji i pogrzebu ofiar musiało być nieskuteczne m.in. ze względu na codzienne problemy ludności niemieckiej w czeskim rejonie przygranicznym po wojnie. Jednocześnie ostatnie zdanie świadka może służyć jako dowód, że dana osoba mogła uświadomić sobie to zdarzenie dopiero później.

KOLEJNE MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

Nauczyciel może wykorzystać ostatnie pytanie ćwiczenia, do otwarcia szerszej dyskusji na temat stosowania zasady odpowiedzialności zbiorowej w stosunku do wszystkich członków narodu. Na przykład może otworzyć też temat wysiedlenia ludności niemieckiej z Czechosłowacji, ewentualnie zakwestionować główny argument opowiadający się za wysiedleniem, który można przedstawić uczniom jako tezę do dyskusji: Czy można wysiedlenie usprawiedliwić faktem, że zdecydowana większość ludności niemieckiej na ziemiach czeskich opowiedziała się za przyłączeniem do III Rzeszy / Niemiec?